

Ana Alonso

La cançó de Lua

ANAYA

Proposta didàctica

Àrea de Ciències
de la natura

Primària
Primer i segon
curs

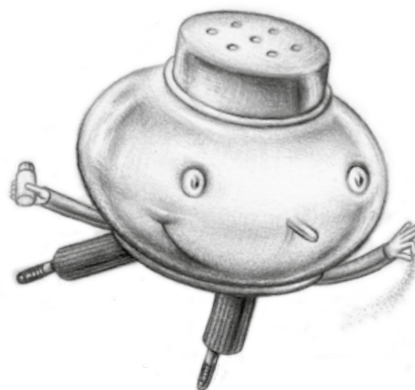
PESSEIGUET DE SAL

Aquesta Proposta didàctica forma part dels materials
complementaris del Pla lector de la col·lecció PESSIGUET DE SAL
per al títol *La cançó de Lua*.

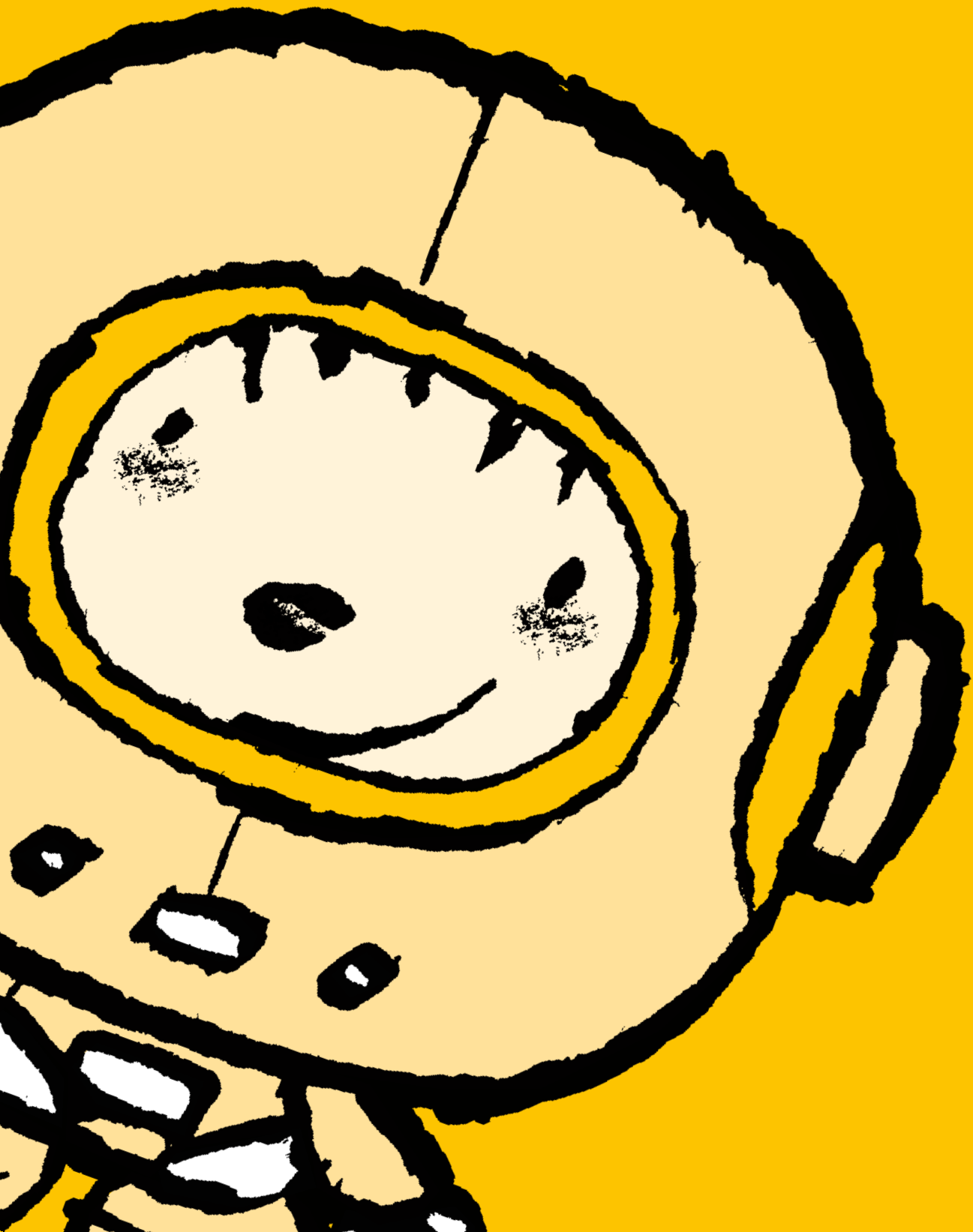
© Del text: Ana Alonso, 2013
© De la traducció: Paula Soriano, 2017
© Grupo Anaya, S.A., Madrid, 2013
Juan Ignacio Luca de Tena, 15. 28027 Madrid
www.anayainfantilyjuvenil.com
www.pizcadesal.es
e-mail: anayainfantilyjuvenil@anaya.es

Reservats tots els drets. El contingut d'aquesta obra està protegit per la Llei, que estableix penes de presó i/o multes, a més de les corresponents indemnitzacions per danys i perjudicis, per als qui reproduïren, plagiarren, distribuïren o comunicaren públicament, en tot o en part, una obra literària, artística o científica, o la seua transformació, interpretació o execució artística fixada en qualsevol tipus de suport o comunicada a través de qualsevol medi, sense la preceptiva autorització.

Sumari

La col·lecció PESSIGUET DE SAL	5
Materials de PESSIGUET DE SAL	6
Continguts	9
1. Competències bàsiques	9
2. Objectius per àrees	11
3. Continguts curriculars	14
4. Metodologia	15
5. Ús de les fitxes	19
6. Els valors en el llibre	27
7. Prova de diagnòstic	27
Dramatitzacions	29
Vocabulari de Kapek	37

a col·lecció PESSIGUET **DE SAL**

Anaya, per demostrar el seu compromís amb el foment de la lectura i de la innovació didàctica, presenta la col·lecció **PESSIGUET DE SAL** com a resposta als nous reptes del sistema educatiu. La col·lecció, que està dirigida a l'Educació Primària, combina la literatura amb els continguts de les diverses matèries del currículum: cada llibre tracta aquests continguts mitjançant una història de ficció que presenta una trama seductora i divertida i un llenguatge adequat a l'edat dels lectors. Els llibres, amb un disseny atractiu i profusament il·lustrats, van acompanyats de deu fitxes d'activitats que es poden realitzar individualment o en equip, ja siga a casa o a l'aula.

L'autora, Ana Alonso, és escriptora, poetessa i professora. Amb una llarga trajectòria literària, els últims anys ha publicat nombrosos llibres infantils i juvenils, entre d'altres la prestigiosa sèrie en castellà «La llave del tiempo» i *Versos piratas, piratas en verso*, en Anaya, i ha rebut guardons importants, entre els quals destaquen el premi Hiperión de poesia, el premi Barco de Vapor de Literatura Infantil i el premi Anaya de Literatura Infantil i Juvenil 2015.

El Pla lector de **PESSIGUET DE SAL** presenta un enfocament nou que es basa en els estudis més recents sobre l'adquisició dels hàbits lectors en edats primerenques, així com en l'experiència de nombrosos docents. A més de ser suggestiu i dinamitzador (compta amb dramatitzacions i materials complementaris escrits per l'autora), aquest pla s'ha dissenyat acuradament per aconseguir una animació a la lectura eficaç en tots els nivells de l'Educació Primària.

Confiem que tant l'alumnat com el personal educador trobeu en aquests llibres el «pessiguet de sal» que cal per a estimular la creativitat i transmetre la il·lusió a la tasca diària.

Materials de PESSIGUET DE SAL

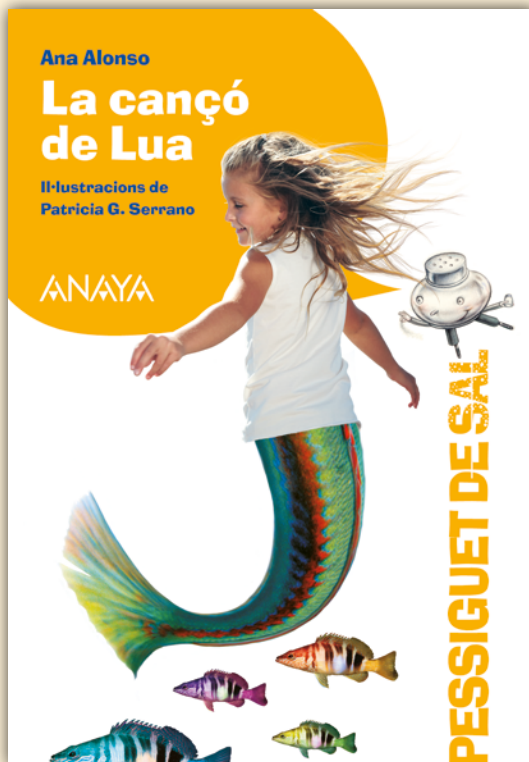
Per a l'alumnat

El llibre de lectura

Mitjançant la història d'un salmó anomenat Pit, l'alumnat podrà conèixer alguns aspectes de la vida dels peixos, així com les diferències entre els d'aigua dolça i els d'aigua salada, i familiaritzar-se amb els noms i les característiques d'altres animals marins. Alhora, reforçarà l'hàbit de lectura, adquirirà vocabulari nou i millorarà la comprensió de la llengua escrita.

Les fitxes de PESSIGUET DE SAL

El llibre conté **deu fitxes** en color perquè l'alumnat treballi dins i fora de l'aula. Aquestes **activitats** complementen la lectura i reforcen els continguts curriculars treballats en el relat, a més d'atendre les necessitats específiques de cada xiquet i xiqueta. També s'hi inclou una postal (que pot servir de «Prova de diagnòstic») perquè l'alumnat hi escriga al revers.

1 Per a aplicar el que has après

1 Senyala vertader (V) o fals (F).

V F Els salmons naixen a la mar i quan són majors se'n van als rius.

2 En les fotografies hi ha distints tipus d'animals aquàtics. Marca amb una creu roja els animals que **no són peixos i encercla els **peixos que viuen a la mar**.**

3 Per a estimular la creativitat

1 Entre aquestes paraules, subratlla les que corresponen a parts o òrgans dels peixos.

boca, aletes, escates, ungles, brànquies, cabells, dents, pulmons

2 Què són les **brànquies**? Per a què servixen?

Continguts: Peixos de mar i peixos de rius

Contingut: Característiques dels peixos

Activitats: D'ampliació: 1 i 2; Interdisciplinària amb Plàstica: 3

Per al professorat

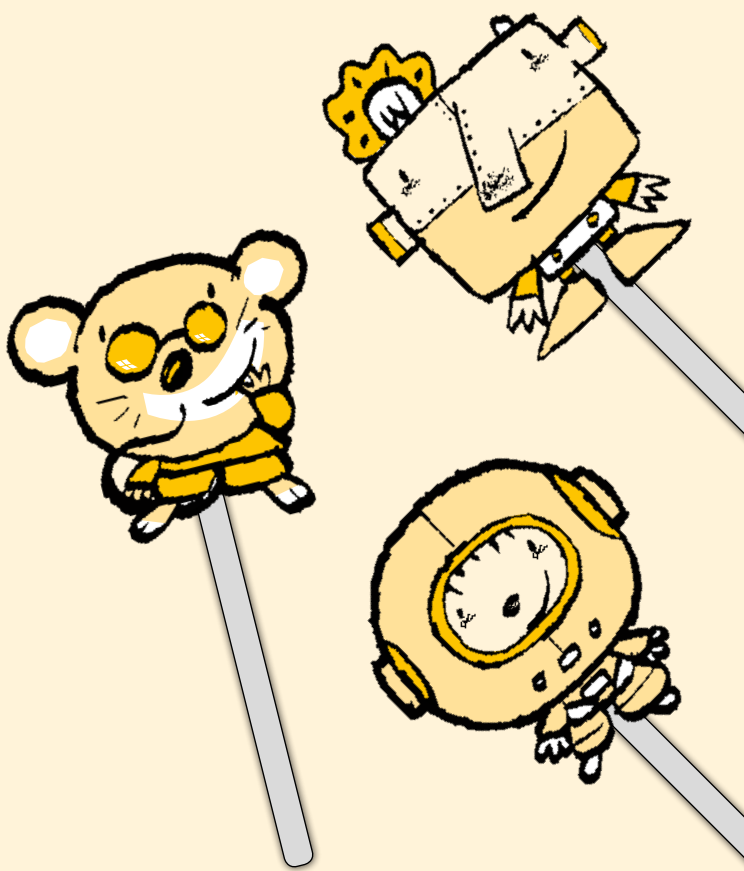
La Proposta didàctica

Planteja una **metodologia** i nombroses estratègies per a ajudar els docents a traure el màxim partit de la lectura del llibre i de les activitats de les fitxes; a més, oferix, organitzades en quadres pràctics, **orientacions** per a usar-les. Conté, també, altres **materials complementaris** (dramatitzacions, resums en vers, vocabulari).

Els Biblionautes

Són els quatre **personatges** que acompanyaran els xiquets i les xiquetes en el viatge a l'interior dels llibres i que permetran que us enfronteu a l'animació de la lectura d'una manera original i divertida, bé a través de les **dramatitzacions** que s'oferixen en aquesta Proposta didàctica, bé a través de les improvisacions.

www.anayapizcadesal.com

Així és la Proposta didàctica

Continguts

- Competències bàsiques
- Objectius per àrees
- Continguts curriculars
- Metodologia
- Ús de les fitxes
- Els valors en el llibre
- Prova de diagnòstic

Orientacions per a l'ús de les fitxes d'activitats

Els quadres que presentem a continuació permeten obtenir una informació ràpida sobre la manera d'usar les fitxes, ja que hi indiquem els tipus d'activitats, les competències i els continguts que es poden treballar amb cada una de les deu fitxes.

Resum de competències, continguts i tipus d'activitats

Número de fitxa	Competències	Continguts	Activitats
Fitxa 1	Per a aplicar el que has après	Peixos de riu i peixos de mar Peix blanc i peix blau Animals marins	1 i 2: reforç
Fitxa 2	Per a comprendre el que has llegit	Peixos de riu i peixos de mar Animals marins	1 a 5: reforç
Fitxa 3	Per a estimar la complexitat	Característiques dels peixos	1 i 2: ampliació 3: interdisciplinària amb Plàstica
			1 i 2: extraescolars
			1 a 4: reforç
			1 i 2: complementàries 2: en equip
			1 i 2: ampliació
			1 i 2: interdisciplinàries amb Plàstica
			1 i 2: ampliació
			1 i 2: interdisciplinàries amb Llengües

Estructura de les fitxes d'activitats

Informació sobre les competències i les capacitats que s'hi treballen.

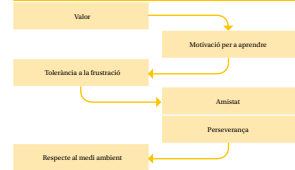
4. Per a aprendre a aprendre

1. Acompanya un adult a la piscinoteràpia. Observa animals que s'hi veuen. Ho anobisats, completa amb tres noms, com a mínim, en cada columna.

Peixos grans	Peixos de riu	Peixos marins

6. Els valors en el llibre

Valors principals desenvolupats en *La cançó de Lua*

7. Prova de diagnòstic

L'alumnat escriurà el que veu i el ha agafat del llibre en el revers de la postal inclosa en «Les fitxes de PESSIGUET de SAL».

Dramatitzacions

Dramatitzacions

Els textos que us presentem a continuació són una guia orientativa, que podem modificar i ampliar o reduir en funció de les necessitats del grup.

Dramatització prèvia a la lectura

LUNILA: Va, Pessiguet... Ja fas tard una altra vegada! T'estem esperant...

PESSIGUET: Ja vaig, ja vaig. M'espero per a anar a la piscina, veritat?

LUNILA: A la piscina? Ahò d'on t'ho has tret?, més bé t'esperem per a anar a un riu...

PESSIGUET: A un riu? Doncs no sé si em ve molt de gust, perquè això de nadar no se'm dona molt bé.

LUNILA: Bé, en realitat no viatjarem a un riu, sinó a un llibre que tracta sobre un riu. I sobre un salmó.

PESSIGUET: Un salmó? M'encanta el salmó, sobretot el salmó a la sal.

LUNILA: Pessiguet, aquest salmó no te'l pots menjar, és el protagonista del llibre.

PESSIGUET: Ah! No em digues, es diu Lua, veritat? Perquè el títol del llibre és *La cançó de Lua*.

LUNILA: Sí, però Lua no és un salmó, sinó una sirena. No veus la il·lustració de la coberta?

PESSIGUET: Doncs no entenc res. Qui és el protagonista, el salmó o la sirena? Potser aquesta xiqueta i aquestes ho saben. Vosaltres què en penseu? Per exemple tu... què en penseu? Per cerc, com es diuen?

Que no ens han presentat...

(El xiquet o la xiqueta contesta.)

PESSIGUET: Ah, doncs, encantat! El meu nom és Pessiguet. Em diuen així perquè sóc molt salat. Chat, com que sóc un salmó... El nom complet

Vocabulari

Vocabulari de Kapek

Per a adiar amb l'alumnat els dubtes de vocabulari, us suggerim l'ús del ninot del robot Kapek.

Aletes: Apèndix que usen els peixos i altres vertebrats aquàtics per a nadar.
Exemple: *El lluç es va impulsar cap a avant amb les aletes i la cua.*

Formes relacionades: *alèrgic, alèrgic*

Algas: Organisme semblant a una planta però sense tèxits verdatges, que viu a l'aigua.

Exemple: *La vora de festany estava coberta d'algues.*

Anguila: Peix comestible que s'assembla en la forma a una serp. Viu part de la seua vida al riu i part a la mar, on es reproduïx.

Exemple: *Diuen que aquell lladre s'convertí com una anguila.*

Anxietat: Estat d'agitació o d'inquietud.

Exemple: *Quan va perdre el tren va patir un atac d'anxietat.*

Aquàtic: Que viu a l'aigua.

Exemple: *Els peixos són animals aquàtics.*

Brànquies: Organ respiratori de molts animals aquàtics, entre els quals hi ha els peixos. Està format per làmines que filtren l'aigua per a extreure'n l'oxigen.

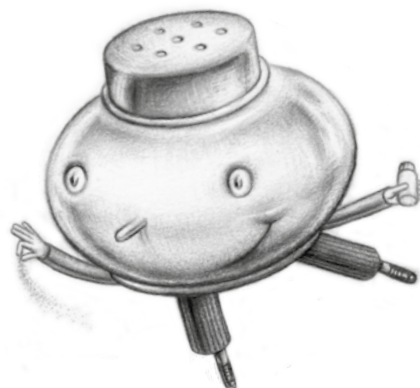
Exemple: *Les brànquies del peix eren d'un color roig brillant.*

Brís: Fil o porció de fil.

Exemple: *Intenta enfilar aquest brís a l'aguella.*

Cascada: Caiguda d'aigua d'un riu per un desnivell brusc del llit.

Exemple: *Al final de la vall, el riu formava una cascada impressionant.*

1 Competències bàsiques

Les competències bàsiques que poden treballar-se amb *La cançó de Lua* són les següents.

Competència en comunicació lingüística

- Llegir i comprendre un text informatiu senzill.
- Expressar adequadament pensaments, idees i emocions.
- Adquirir vocabulari referent als mamífers, a les aus i als peixos.
- Obtindre i interpretar informació.
- Adquirir vocabulari referent a les plantes, a l'aigua, al sol i a l'aire.
- Escoltar, exposar i dialogar.

Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic

- Interpretar el món físic a través dels conceptes apresos.
- Contribuir a conservar un entorn físic agradable i saludable.
- Fer observacions.
- Obtindre i interpretar informació sobre el medi físic que els envolta.

- Valorar la importància de conservar el medi ambient.
- Fomentar la importància de tindre un consum d'aigua racional i responsable.
- Fomentar la importància de conservar l'hàbitat dels animals.

Competència matemàtica

- Posar en pràctica processos de raonament.

Competència social i ciutadana

- Conèixer sentiments i emocions en relació amb els altres.
- Usar la llengua com a destresa per a la convivència, el respecte i l'entornament.
- Desenvolupar actituds de diàleg i de resolució de conflictes.

Competència per a aprendre a aprendre

- Verbalitzar el procés que s'ha seguit en l'aprenentatge: reflexionar sobre què i com s'ha après.

Autonomia i iniciativa personal

- Desenvolupar habilitats socials com el respecte als altres, la cooperació i el treball en equip.
- Expressar els gustos i les preferències.

Objectius per àrees

Objectius de l'àrea de Ciències de la natura per a Primer i Segon curs de Primària

- Identificar els elements principals de l'entorn natural, partint del més pròxim al més llunyà.
- Identificar els elements principals de l'entorn natural de la comunitat (paisatge, fenòmens atmosfèrics i animals i plantes més comuns).
- Iniciar-se en l'observació guiada dels elements principals de l'entorn natural.
- Iniciar-se en la recollida d'informació de dades de l'entorn natural.
- Participar en activitats grupals i respectar les normes establides (torns de paraula, atenció en les intervencions, aportació d'idees i consideració de les decisions i dels acords presos).
- Participar en la conservació i la millora de l'entorn: mantindre net l'àmbit espacial, tindre cura dels objectes materials (personals i comuns) i respectar els animals i les plantes.
- Usar les nocions temporals que expressen durada, successió i simultaneïtat i observar les manifestacions més palpables d'aquests canvis.
- Manifestar la capacitat d'observació i l'ús que es fa de tots els sentits per a identificar formes i grandàries en els objectes i per a diferenciar els éssers vius dels no vius, reconeixent-ne les funcions bàsiques i superant el preconcepte pel qual s'identifiquen els éssers vius com allò que es mou.

Objectius de l'àrea de Valencià: llengua i literatura per a Primer i Segon curs de Primària

- Comprendre les idees expressades en textos orals (contes, llegendes, poemes, endevinalles, etc.), relacionant-les amb les idees i les experiències personals.
- Comprendre un text adequat a l'edat.
- Escoltar i comprendre l'expressió oral dels altres.
- Comprendre i usar adequadament el vocabulari apropiat per a la seua edat en situacions diferents.
- Distingir i pronunciar tots els sons correctament.
- Representar i recitar textos orals amb l'articulació, l'entonació i el ritme adequats, de manera comprensiva i expressiva i d'acord amb els usos i les normes de la modalitat lingüística.
- Usar correctament les estructures lingüístiques bàsiques.
- Escriure textos senzills i breus fent servir oracions curtes i paraules del vocabulari propi de l'edat.
- Expressar-se oralment de manera clara a l'hora de narrar experiències pròpies, idees, situacions reals i imaginàries, etc.
- Acceptar les aportacions dels altres i respectar les normes de l'intercanvi dialogat.
- Usar els mitjans de comunicació social i les tecnologies de la informació i la comunicació per a obtenir, interpretar i valorar informacions i opinions diferents.
- Usar el llenguatge com a instrument d'aprenentatge per a memoritzar, anotar, preguntar, comprendre, respondre.
- Redactar textos breus (narracions, notes...) amb les grafies adequades, els signes de puntuació corresponents, les paraules separades, etc., i presentar l'escrit de manera clara i neta.
- Expressar-se per escrit, dominant l'ortografia natural i les normes bàsiques de la llengua escrita.
- Iniciar-se en l'adquisició de l'hàbit i el gust per la lectura.

- Llegir textos amb l'articulació, el ritme, la fluïdesa, l'expressivitat i la seguretat necessaris i ser capaç d'extraure'n informació específica: identificar personatges, explicar-ne l'argument, interpretar les instruccions de les activitats, etc.
- Usar els coneixements de lectoescriptura per a la comprensió de textos i l'intercanvi d'experiències i sentiments.
- Usar indicadors senzills en la lectura de textos (il·lustracions, títols, etc.) per a formular conjectures sobre el seu contingut.
- Comprendre el sentit global de textos d'un nivell adequat i respondre, oralment i per escrit, preguntes que demostren aquesta comprensió.
- Valorar aquestes expressions com un fet cultural enriquidor.

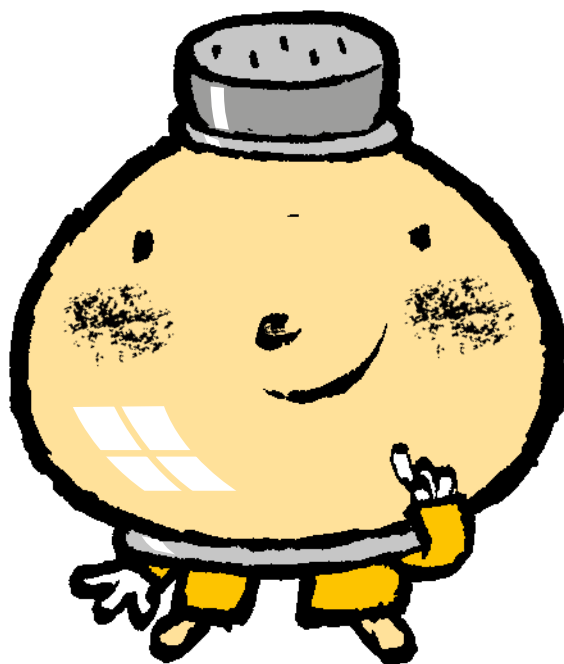
3 Continguts curriculars

Continguts de Ciències de la natura (Primer curs)

- Els usos i l'aprofitament adequat de l'aigua.
- La contaminació i l'atenció de la natura.
- Els éssers vius: característiques.
- Peixos: característiques.
- Elements del paisatge. Paisatge d'interior i paisatge de costa.
- Observació d'animals i plantes.

Continguts de Ciències de la natura (Segon curs)

- Accions correctes i incorrectes per a tindre cura de la natura.
- L'aigua: llocs on n'hi ha.
- Cicle de l'aigua.
- Peixos: característiques.
- Peixos de riu i de mar.
- Relleu i paisatge.
- Paisatge marí.

4 Metodologia

Introducció

El Pla lector de **PESSIGUET DE SAL** té l'objectiu d'enfocar la lectura de cada llibre com un joc. Per a això, hem creat uns personatges, Els Biblionautes, que viatgen a l'interior dels llibres i convertixen la lectura en una aventura divertida i estimulante. El paper del docent és donar vida a aquests personatges a través dels nins que acompanyen la Proposta didàctica, i usar-los per a animar els xiquets i xiquetes a llegir, evitant que rebutgen l'esforç davant d'obstacles previsibles, com ara l'aparició de paraules noves o la falta de fluïdesa lectora.

Cada un dels Biblionautes té una personalitat definida, que es pot resumir així:

Pessiguet: És el protagonista principal, un saler astut i alegre. Es fa el despistat per a provocar les intervencions dels altres personatges i dóna lloc a situacions divertides. A més, amb una gràcia especial, Pessiguet sempre té poemes per a recitar.

La capitana Lunila: la cap de la nau, té el paper d'intervindre i de reconduir les situacions que es donen entre la resta dels personatges.

Magnus: És un ratolí de biblioteca molt acostumat a puntualitzar les qüestions plantejades pels altres personatges.

Kapek: És el robot de la nau, un personatge molt quadriculat que s'ho pren tot al peu de la lletra; és l'encarregat de presentar el vocabulari als xiquets i les xiquetes.

A continuació, us proposem algunes pautes per a obtindre el màxim partit a aquest enfocament; podem adaptar-les a la pràctica docent com creiem necessari, d'acord amb les necessitats educatives de l'alumnat.

Abans de la lectura: dramatització prèvia

Abans de començar a llegir *La cançó de Lua*, podem representar el text de la «dramatització» prèvia amb els ninots dels «Biblionautes». Aquest text està concebut per a animar l'alumnat a veure la lectura com un viatge, és a dir, com una experiència divertida i sorprenent, eliminant, d'aquesta manera, els prejudicis que, des de ben menuts, fan que alguns xiquets i xiquetes rebutgen la lectura perquè pensen que és una tasca escolar avorrida i mecànica.

El text de la «dramatització prèvia» és orientatiu. Podem abreujar-lo o allargar-lo en funció de la reacció de l'alumnat, ja que la idea és convertir-lo en un text interactiu. També podem inventar un text del mateix estil o improvisar, en funció del temps i les condicions materials de què disposem.

Una altra opció és convidar l'alumnat a donar vida als «Biblionautes», adaptant la dramatització perquè puguin representar-la ells mateixos, o permetent que improvisen després de donar-los unes pautes generals sobre els personatges. En síntesi, recordem que: la capitana **Lunila** és la cap del grup i, per tant, la que els recorda el que han de fer en cada moment; el robot **Kapek** té una gran memòria, però és molt quadriculat; el ratolí **Magnus** relaciona els continguts del llibre amb els coneixements previs; finalment, **Pessiguet** posa el toc divertit als diàlegs amb una sèrie de distraccions.

Durant la lectura: dues alternatives possibles

Una vegada «els Biblionautes» han preparat l'alumnat per a submergir-se en el llibre, arriba el moment de llegir-lo. La lectura pot fer-se de dues maneres, en funció de la disponibilitat de temps i de l'ús educatiu del text que en vulguem fer.

Lectura a l'aula: El llibre pot llegir-se directament a classe, usant per a això tres o quatre sessions de cinquanta minuts de durada cada un. Per a fomentar l'hàbit lector en l'alumnat, el millor seria combinar les tres estratègies següents durant aquestes sessions:

- Lectura en veu alta per part de l'alumnat, per a fomentar la fluïdesa lectora i treballar l'entonació.
- Lectura en veu alta per part del docent, en forma de contacontes.
- Lectura silenciosa.

Durant les sessions de lectura, podem usar els ninots dels «Biblionautes» per a donar els torns de paraula, intercanviar preguntes sobre el text o fer observacions divertides. També podem delegar aquesta tasca en alguns dels xiquets i xiquetes. Així mateix, usarem els materials i els recursos de la Proposta didàctica per a treballar aquells aspectes del currículum de Ciències de la natura que hi ha en el text i per a solucionar els dubtes de vocabulari.

Lectura individual a casa: Després de presentar el llibre a l'aula, podem recomanar-ne la lectura com a activitat complementària per a fer a casa. D'aquesta manera es fomenten l'hàbit lector continuat, la incorporació de la lectura a les activitats d'oci i la responsabilitat individual. Per a donar suport a l'alumnat en aquesta tasca, seria bo de proporcionar-li fotocòpies del **Vocabulari de Kapek** que hi ha al final d'aquesta Proposta didàctica i fer un seguiment individualitzat del procés de lectura mitjançant preguntes informals.

Podem establir un mes de termini per a concloure la lectura del llibre, després del qual treballarem alguns aspectes del text a classe mitjançant les fitxes de treball. Una altra alternativa és donar a tota l'activitat un caràcter voluntari i permetre que l'alumnat trie les activitats que preferisca dur a terme.

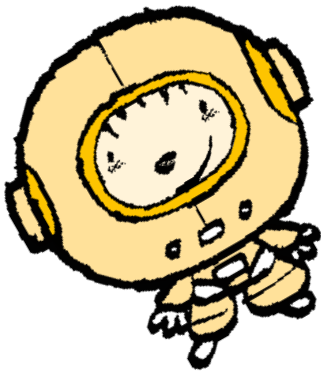
Després de la lectura: dramatització final i fitxes d'activitats

Tant si fem la lectura a l'aula com a casa, una vegada finalitzada, organitzarem una sessió de recapitulació i d'avaluació de la comprensió lectora dels xiquets i xiquetes usant, per a això, el text proposat en la «dramatització final». En aquest text, els «Biblionautes» conversen sobre el llibre d'una manera relaxada. La idea és usar la falta de memòria d'un dels personatges (**Pessiguet**) per a encoratjar l'alumnat que li recorde en veu alta el contingut del llibre. D'aquesta manera, els animarem a sintetitzar

el que han llegit sense la pressió d'un control o d'una prova de diagnòstic convencional. D'altra banda, el personatge de Pessiguet els brindará resums versificats del relat que contribuiran a refrescar-los la memòria d'una manera lúdica i atractiva.

El text dramatitzat és orientatiu. Igual com passava amb la «dramatització prèvia», podem allargar-lo, abreujar-lo o usar-lo només com a guia per a adaptar-lo a les necessitats de l'alumnat i a les seues preferències personals. També podem substituir-lo per una improvisació nostra o dels infants, tenint sempre en ment que l'objectiu d'aquesta fase del Pla lector consistix a recapitular els continguts del llibre d'una manera amena i preparar l'alumnat per a treballar-los individualment o en equip.

Quan acabem la «dramatització», podem seleccionar les **fitxes** de treball i usar-les com creiem convenient per a fer activitats de caràcter obligatori o voluntari. En l'apartat següent donem algunes indicacions sobre l'ús d'aquestes.

5 Ús de les fitxes

Cada títol de **PESSIGUET DE SAL** va acompanyat de deu fitxes amb diverses activitats per a treballar els continguts del llibre tant dins com fora de l'aula. A més, en cada fitxa figura la informació sobre el contingut curricular, les competències i els tipus d'activitats que s'hi poden treballar. Les activitats estan dissenyades per a abraçar una gamma àmplia d'usos i, en funció d'aquests, les hem classificades de la manera següent:

Activitats de reforç: per a consolidar els continguts curriculars i contribuir a una millor assimilació d'aquests per part de l'alumnat. Podem usar-les també com activitats d'avaluació i com activitats de repàs per als estudiants que no hagen assolit els objectius d'etapa.

Activitats d'ampliació: per a aprofundir en els continguts del currículum o per a atendre les necessitats especials d'aquell alumnat que ja haja assimilat els continguts curriculars bàsics.

Activitats complementàries: activitats extracurriculars que es desenvolupen dins de l'àmbit escolar o bé a casa, amb caràcter voluntari.

Activitats extraescolars: activitats extracurriculars que es desenvolupen fora de l'àmbit escolar i que requerixen de monitoratge per part d'una persona adulta.

Activitats per a fer en equip: per a formar grups de treball i fomentar la col·laboració i la distribució de tasques dins del grup.

Activitats interdisciplinàries: permeten tractar simultàniament continguts curriculars de dues àrees diferents.

Activitats d'Educació en valors: activitats de caràcter transversal que, partint dels continguts d'una àrea determinada, permeten treballar aspectes formatius relacionats amb l'adquisició d'hàbits saludables i d'actituds de cooperació, integració i solidaritat.

Estructura de les fitxes d'activitats

Informació sobre les competències i les capacitats que s'hi treballen.

4 Per a aprendre a aprendre

1 Acompanya un adult a la **peixateria**. Observa bé els animals que s'hi venen. En acabant, completa la graella amb tres noms, com a mínim, en cada columna.

Peixos grans	Peixos de riu	Peixos menuts	Altres animals marins

© Grupo Anaya

Continguts

Peixos de mar i peixos de riu

Animals marins

Activitats

Extraescolars: 1 i 2

Informació sobre el mode d'ús.

Informació sobre el contingut.

Orientacions per a l'ús de les fitxes d'activitats

Els quadres que presentem a continuació permeten obtenir una informació ràpida sobre la manera d'usar les fitxes, ja que hi indiquem els tipus d'activitats, les competències i els continguts que es poden treballar amb cada una de les deu fitxes.

Resum de competències, continguts i tipus d'activitats			
Número de fitxa	Competències	Continguts	Activitats
Fitxa 1	Per a aplicar el que has après	Peixos de mar i peixos de riu Peix blanc i peix blau Animals marins	1 i 2: reforç
Fitxa 2	Per a comprendre el que has llegit	Peixos de mar i peixos de riu Animals marins	1 a 5: reforç
Fitxa 3	Per a estimular la creativitat	Característiques dels peixos	1 i 2: ampliació 3: interdisciplinària amb Plàstica
Fitxa 4	Per a aprendre a aprendre	Peixos de mar i peixos de riu Animals marins	1 i 2: extraescolars
Fitxa 5	Per a pensar i relacionar	Peixos de mar i peixos de riu Característiques dels peixos	1 a 4: reforç
Fitxa 6	Per a buscar informació	Animals marins Paisatge marí	1 i 2: complementàries 2: en equip
Fitxa 7	Per a aplicar el que has après	Animals marins Característiques dels peixos	1 i 2: ampliació
Fitxa 8	Per a despertar la creativitat	Paisatge marí	1 i 2: ampliació 1 i 2: interdisciplinàries amb Plàstica
Fitxa 9	Per a expressar-se per escrit	Peixos de mar i peixos de riu Animals marins	1 i 2: ampliació 1 i 2: interdisciplinàries amb Llengua 2: interdisciplinària amb Plàstica
Fitxa 10	Per a comprendre el que has llegit	Peix blau i peix blanc	1 i 2: reforç

Tipus d'activitats que es treballen amb les fitxes

Activitats en equip	Fitxa 6: activitat 2
Activitats extraescolars	Fitxa 4: activitats 1 i 2
Activitats interdisciplinàries amb Llengua	Fitxa 9: activitats 1 i 2
Activitats complementàries	Fitxa 6: activitats 1 i 2
Activitats interdisciplinàries amb Plàstica	Fitxa 3: activitat 3
	Fitxa 8: activitats 1 i 2
	Fitxa 9: activitat 2
Activitats d'ampliació	Fitxa 3: activitats 1 i 2
	Fitxa 7: activitats 1 i 2
	Fitxa 8: activitats 1 i 2
	Fitxa 9: activitats 1 i 2
Activitats de reforç	Fitxa 1: activitats 1 i 2
	Fitxa 2: activitats 1 a 5
	Fitxa 5: activitats 1 a 4
	Fitxa 10: activitats 1 a 3

Competències que es treballen amb les fitxes

Expressió oral	Fitxa 10: activitat 1
Observació	Fitxa 4: activitats 1 i 2
	Fitxa 7: activitat 2
Recerca d'informació	Fitxa 6: activitats 1 i 2
Comprensió lectora	Fitxa 2: activitats 1 a 5
	Fitxa 10: activitats 1 i 2
Expressió escrita	Fitxa 8: activitat 1
	Fitxa 9: activitats 1 i 2
Deducció i relació de conceptes	Fitxa 5: activitats 1 a 4
Aplicació del que s'ha après	Fitxa 1: activitats 1 i 2
	Fitxa 3: activitats 1 i 2
	Fitxa 7: activitats 1 i 2
Creativitat	Fitxa 3: activitat 3
	Fitxa 4: activitat 2
	Fitxa 8: activitats 1 i 2
	Fitxa 9: activitats 1 i 2
	Fitxa 10: activitat 2

Continguts que es treballen amb les fitxes

El paisatge marí	Fitxa 6: activitats 1 i 2
	Fitxa 8: activitats 1 i 2
Animals marins	Fitxa 1: activitats 1 i 2
	Fitxa 2: activitats 1 a 5
	Fitxa 4: activitats 1 i 2
	Fitxa 6: activitat 2
	Fitxa 7: activitats 1 i 2
	Fitxa 9: activitats 1 i 2
Peixos de mar i peixos de riu	Fitxa 1: activitats 1 i 2
	Fitxa 2: activitats 1 a 5
	Fitxa 4: activitats 1 i 2
	Fitxa 5: activitats 1 a 4
Característiques dels peixos	Fitxa 3: activitats 1 i 2
	Fitxa 5: activitats 1 a 4
	Fitxa 7: activitats 1 i 2
Peixos blaus i blancs	Fitxa 1: activitat 1
	Fitxa 10: activitats 1 i 2

Solucions de «Les fitxes de PESSIGUET DE SAL» (*La cançó de Lua*)

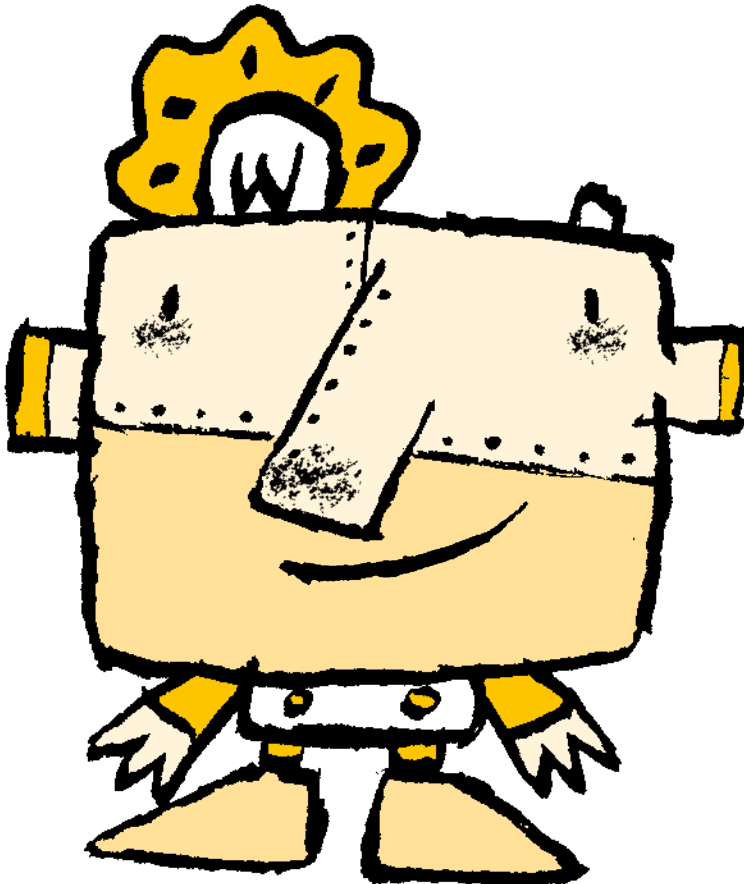
- Fitxa 1** **1:** F F V V F
2: No són peixos: la balena (en el centre, dalt) i el dofí (esquerra, baix).
Són peixos que viuen a la mar: el del centre, baix, els dos de la dreta.
- Fitxa 2** **1:** En un riu.
2: Perquè segueix una veu que canta una cançó melodiós.
3: Lua és una sirena que ha anat a buscar a Pit per a guiar-lo fins a la mar.
4: Perquè creu que no trobarà cap altre salmó com ell.
5: Sa mare.
- Fitxa 3** **1:** Boca, aletes, escates, brànquies, dents.
2: Són els òrgans respiratoris dels peixos i servixen per a captar oxigen de l'aigua.
3: Resposta oberta.
- Fitxa 4** **1 i 2:** Resposta oberta.
- Fitxa 5** **1:** Al riu.
2: A la mar.
3: Al riu.
4: Aigua salada: polp, medusa, coralls, anguila, rajada, llenguado, caragols, sardines, salmons.
Aigua dolça: truita, salmó, llúdrria, anguila.
- Fitxa 6** **1:** **a)** Plantes.
b) verd, marró o roig.
c) A l'aigua.
2: Resposta oberta.

Fitxa 7 1: a) Polp.
b) Balena, dofí, orca, catxalot, etc.
c) Tortuga marina, carranc, cabra, etc.
d) Medusa, alguns crustacis.
2: Salmó jove: xicotet, amb taques, carn clara. Salmó adult:
sense taques, platejat, carn rosada.

Fitxa 8 1 i 2: Resposta oberta.

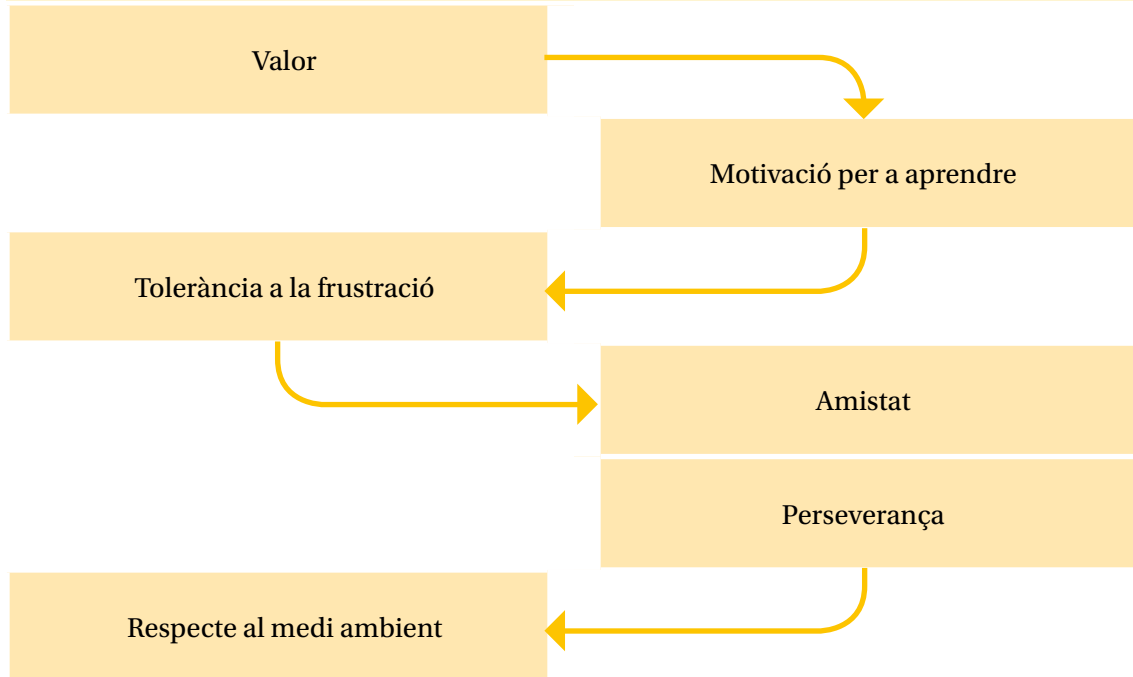
Fitxa 9 1 i 2: Resposta oberta.

Fitxa 10 1: Resposta oberta.
2: a) Gambes, clòtxines, calamar i lluç.
b) Lluç.
c) El lluç és un peix blanc.

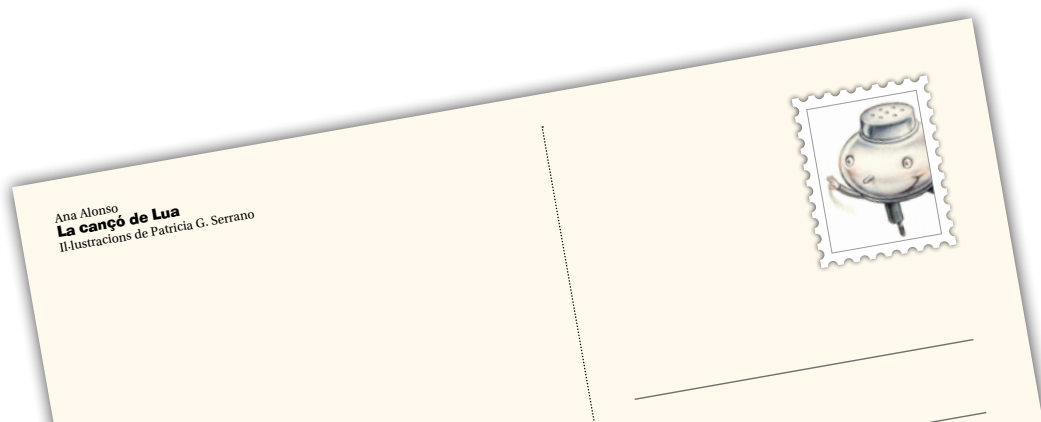
6 Els valors en el llibre

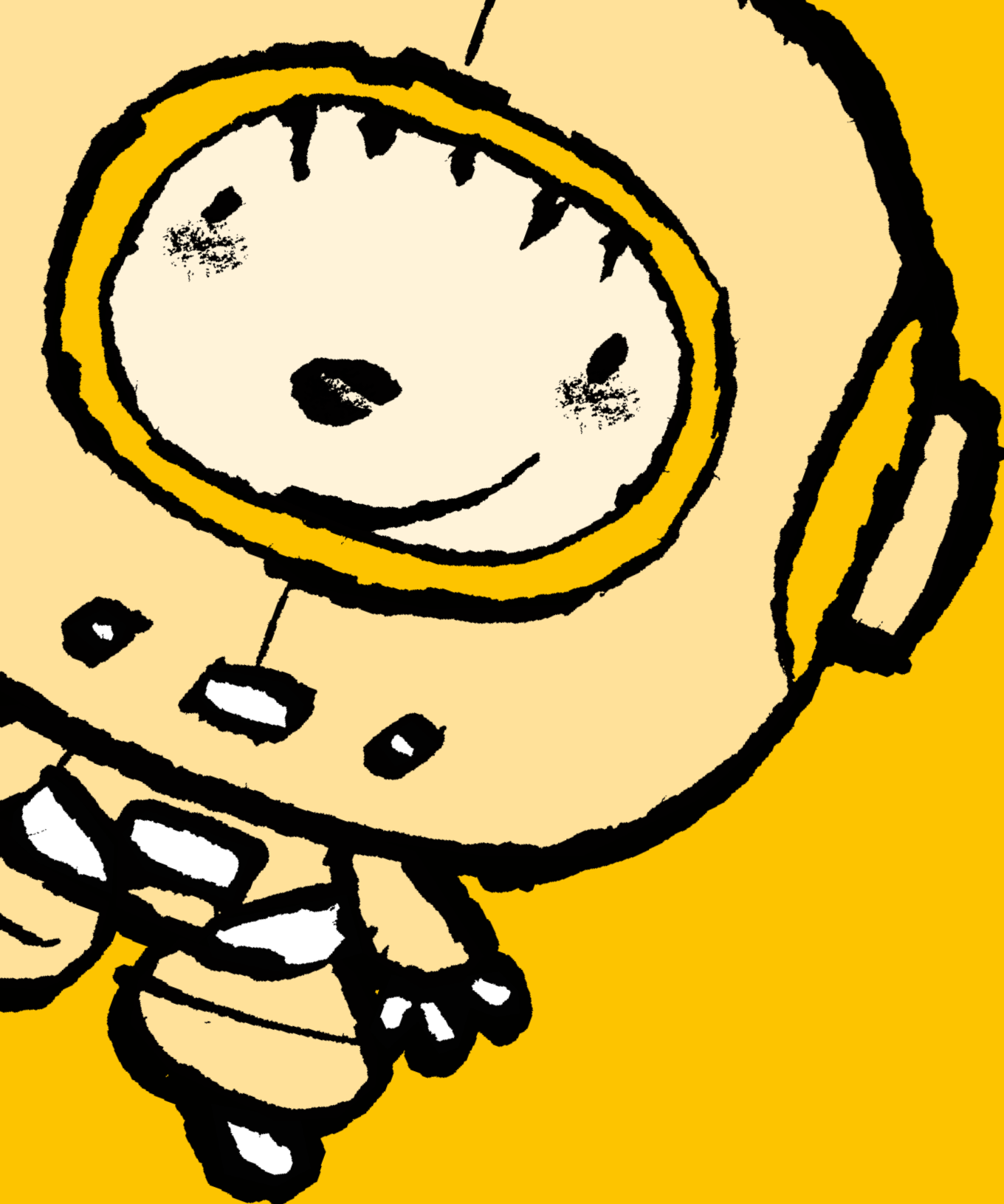
Valors principals desenvolupats en *La cançó de Lua*

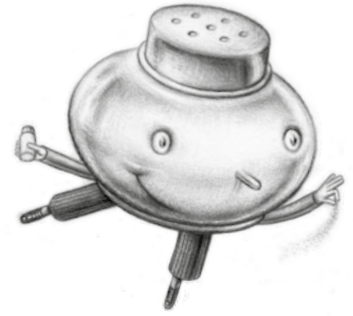
7 Prova de diagnòstic

L'alumnat escriurà el que més li ha agradat del llibre en el revers de la postal inclosa en «Les fitxes de **PESSIGUET DE SAL**».

Dramatitzacions

Els textos que us presentem a continuació són una guia orientativa, que podem modificar i ampliar o reduir en funció de les necessitats del grup.

Dramatització prèvia a la lectura

LUNILA: Va, Pessiguets... Ja fas tard una altra vegada! T'estem esperant...

PESSIGUET: Ja vaig, ja vaig. M'espereu per a anar a la piscina, veritat?

LUNILA: A la piscina? Això d'on t'ho has tret?, més bé t'esperem per a anar a un riu.

PESSIGUET: A un riu? Doncs no sé si em ve molt de gust, perquè això de nadar no se'm dona molt bé.

LUNILA: Bé, en realitat no viatjarem a un riu, sinó a un llibre que tracta sobre un riu. I sobre un salmó.

PESSIGUET: Un salmó! M'encanta el salmó, sobretot el salmó a la sal.

LUNILA: Pessiguets, aquest salmó no te'l pots menjar, és el protagonista del llibre.

PESSIGUET: Ah! No em digues, es diu Lua, veritat? Perquè el títol del llibre és *La cançó de Lua*.

LUNILA: Sí, però Lua no és un salmó, sinó una sirena. No veus la il·lustració de la coberta?

PESSIGUET: Doncs no entenc res. Qui és el protagonista, el salmó o la sirena? Potser aquests xiquets i xiquetes ho saben. Vosaltres què en penseu? Per exemple, tu... què en penses? Per cert, com et diuen? Que no ens han presentat...

(El xiqueto o la xiqueta contesta.)

PESSIGUET: Ah, doncs, encantat! El meu nom és Pessiguets. Em diuen així perquè sóc molt salat. Clar, com que sóc un saler... El nom complet

és «Pessiguet de Sal», però, com que és un poc llarg, els meus amics em diuen «Pessiguet» a seques. És bonic, veritat? I aquests que tinc al costat són...

MAGNUS: Espera, espera, espera. Sempre has de ser tu qui ens presente! Doncs aquesta vegada vull fer jo les presentacions (*Mirant l'alumnat*). Tot i que, potser, ja ens coneixeu... Nosaltres som Els Biblionautes. Veritat que us sona? Sona paregut a...

(Respostes dels xiquets i les xiquetes.)

LUNILA: Molt bé, a astronautes! I és que Els Biblionautes som pareguts als astronautes, però un poc diferents. Perquè, en comptes de viatjar a l'espai, viatgem a l'interior dels llibres. I això és justament el que farem ara!

MAGNUS: Sí, sí, molt bé, però aquesta vegada em tocava a mi fer les presentacions. No ho havíem decidit ja?

LUNILA: Molt bé, d'acord. Presenta't ja d'una vegada...

MAGNUS: Està bé. Hola, xiquets i xiquetes, encantat de conèixer-vos. A mi, em diuen Magnus. Sóc un ratolí de biblioteca. Sabeu què és un ratolí de biblioteca?

(Respostes dels xiquets i les xiquetes.)

MAGNUS: Un ratolí de biblioteca és un ratolí molt, molt, savi. Això vol dir que sé moltíssimes coses. Sé molt sobre peixos, per exemple. I especialment sobre salmons.

LUNILA: Au va, Magnus, deixa de donar-te importància i continua amb les presentacions...

MAGNUS: D'acord. Com deia, jo sóc Magnus; aquesta és la capitana Luni-la i aquest, el robot Kapek. Viatjarà amb nosaltres perquè es recorda de tot. Té una memòria d'elefant.

LUNILA: O de salmó, en aquest cas. Perquè els salmons també tenen molt bona memòria. Per exemple, es recorden del riu on van nàixer i després de molts anys hi tornen a pondre els ous.

PESSIGUET: Espera, espera, que m'estic fent un embolic. Però els salmons no viuen a la mar? Jo em pensava que vivien a la mar.

MAGNUS: Naixen als rius però quan creixen se'n van a la mar. I en acabant tornen al riu per a reproduir-se.

PESSIGUET: Mare meua, quant de viatge. I tots els peixos fan el mateix?

LUNILA: No, Pessiguet, en això els salmons són una miqueta especials. La majoria dels peixos viuen tota la vida a l'aigua dolça o tota la vida a l'aigua salada.

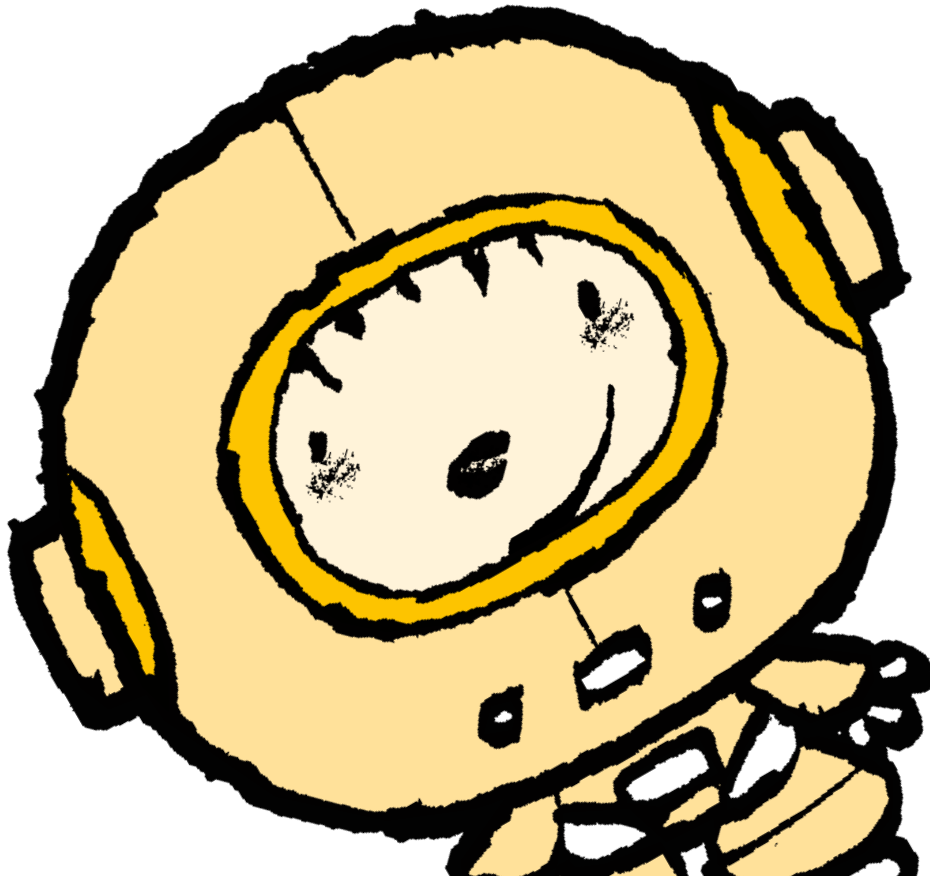
PESSIGUET: I les sirenes? Són de mar o de riu?

LUNILA: Crec que la sirena d'aquest conte és de mar i de riu, com els salmons. Però serà millor que el llegim per a assabentar-nos-en bé... Comencem el viatge, amics? Què us sembla?

PESSIGUET: Que estic desitjant cabussar-me dins d'aquest llibre. Au va, a què esperem?

LUNILA: *(Somrient.)* Tens raó, no perdem més temps. Esteu preparats? *(Respostes dels xiquets i les xiquetes.)* De segur que ho teniu tot a punt? Teniu tots el llibre? *(Respostes dels xiquets i les xiquetes.)* Bé, doncs en aquest cas, ja podem començar el compte arrere. A veure, tots a comptar:

TOTS: Deu, nou, huit, set, sis, cinc, quatre, tres, dos, u, zero... A llegiiiiiiiiir!

Dramatització posterior a la lectura, amb els «versos de Pessiguet»

LUNILA: A veure, a veure, tothom al seu lloc! Ha arribat el moment d'aterrar. Pessiguet, Kapek, Magnus, esteu als vostres llocs? Preparats per a tancar el llibre? Doncs comencem el compte arrere. Vinga, tots junts:

TOTS: Deu, nou, huit, set, sis, cinc, quatre, tres, dos, u.

LUNILA: Llibres tancats! Tothom ha arribat bé? Algú ha engolit aigua? Algú s'ha marejat? A tu, so't veu un poc marejat... Ja veuràs com se't passa de seguida. Bé, amics i amigues, com ha anat el viatge? Bé? Us ha agradat la història?

(Respostes dels xiquets i les xiquetes.)

MAGNUS: Què és el que més us ha agradat?

(Respostes dels xiquets i les xiquetes.)

MAGNUS: I el que menys?

(Respostes dels xiquets i les xiquetes.)

LUNILA: Atén, Pessiguet, a tu què és el que més t'ha agradat?

PESSIGUET: Doncs... a veure si me'n recorde. Com que sempre se m'oblida tot... ah, sí! Quan Pit el tauró va sentir una cançó i va decidir seguir-la.

MAGNUS: Com que Pit el tauró? Però si Pit no era un tauró.

PESSIGUET: Doncs era una cosa acabada en «ó». Deixa'm pensar... Un seitó? No? Aleshores, què era, xiquets?

(Respostes dels xiquets i les xiquetes.)

PESSIGUET: Això, un salmó. Bé, que a mi m'ha encantat la part en què Pit el salmó seguia la llúdria Lua i ella li presentava a la família.

(Respostes dels xiquets i les xiquetes.)

PESSIGUET: Com que Lua no era una llúdria? Però què dieu? Però si recorde perfectament del dibuix del llibre i hi havia una llúdria... No era Lua?

(Respostes dels xiquets i les xiquetes.)

MAGNUS: Digueu-li a Pessiguet qui era Lua. Era...

TOTS: Una sirena!

PESSIGUET: Una sirena, és veritat! El que no recorde molt bé és per què la sirena cantava pel riu a tot hora. Era com si volguera arrossegar Pit a algun lloc, no? Com el flautista d'Hamelín, però en sirena. I al final l'arrossegava fins a... fins a...

(Respostes dels xiquets i les xiquetes.)

PESSIGUET: Fins a la mar, és veritat. I Pit es posava furiós perquè la mar era molt avorrida. Sense llúdries ni mosques ni res de res.

MAGNUS: Però home, si el mar està ple d'éssers vius. Hi havia polps, i meduses, i llenguados, i què més, xics?

(Silenci per a escoltar respostes dels xiquets i les xiquetes.)

PESSIGUET: Sí, sí, tot això està molt bé, però el que no hi havia era cap salmó. Pobre Pit, trobava a faltar la seua família.

LUNILA: Si no la coneixia! Justament és al revés, Pessiguet. Va ser en arribar a la mar quan Pit va conèixer per fi a Dana, que era...

PESSIGUET: No m'ho digues! La seua germana!

MAGNUS: No, home, no. Era sa mare, que es va posar contentíssima de veure'l.

PESSIGUET: Doncs sí que són rares les famílies dels salmons. Els bebés naixen a soles i només quan es fan grans coneixen sa mare... No em digueu que no és estrany!

LUNILA: Bé, en la realitat els salmons no arriben quasi mai a conèixer les seues mares. Però en aquest conte, Pit sí que la coneix.

MAGNUS: És el que tenen de bo els contes, que hi passen coses que són impossibles en el món real. Com ara que les sirenes guien els salmons fins a la mar. En la realitat es veu que és el camp magnètic de la Terra qui guia els salmons.

KAPEK: I per què en el conte no? I per què en el conte no ix el camp magnètic de la Terra i ix una sirena? Jo hauria preferit que isquera el camp magnètic.

LUNILA: Home, és que el camp magnètic no parla, ni canta, ni té ulls. I, a més, és invisible.

MAGNUS: Sí, com a personatge d'un conte seria massa estrany.

KAPEK: Doncs a mi m'hauria agradat més que esquera.

LUNILA: D'acord, però alguna cosa en el conte que et deu haver agradat...

KAPEK: Sí. M'ha agradat la part on ixen el polp, i el llenguado, i la medusa... És molt interessant.

PESSIGUET: Doncs, a mi, sobretot m'ha agradat el final, quan la mare es posa tan contenta de veure a Pit, i després Lua l'ajuda a preparar una festa i conviden als cavallets de mar i als llucets, però no conviden a les meduses perquè són unes mal educades.

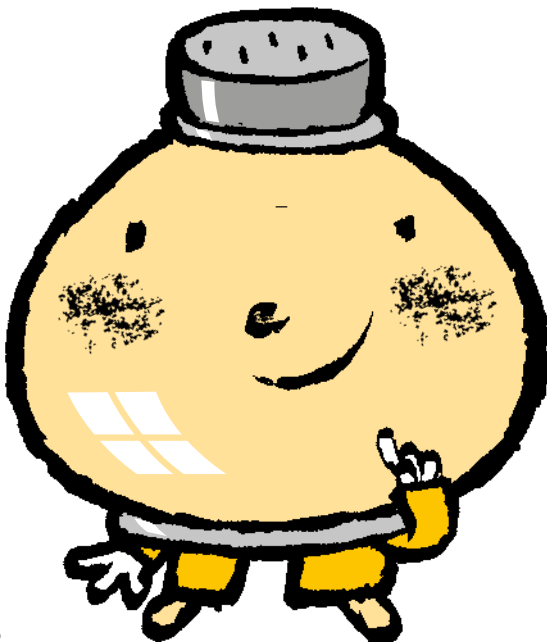
MAGNUS: Pessiguets! Això no ix en el conte, t'ho has inventat tu.

PESSIGUET: I què? Això és el que tenen de bo els contes, que sempre ens podem imaginar el que passa després d'acabar-los. A veure, a algú se li acudix què més podria haver passat amb Pit i Lua?

(L'alumnat formula les seues propostes.)

PESSIGUET: Ah, molt bé. Quin bona idea! I la teua també... Què bonic! Les heu d'escriure totes, perquè no se'ns obliden. I jo també escriuré un resum de la història, perquè no se'm torne a oblidar. A veure... a veure... Ja el tinc. L'he escrit en vers, perquè així és més fàcil de recordar. Voleu que us el llija? Sí?

(Aclarint-se la veu, llig.)

Pit era un jove salmó
acostumat al seu riu.
Un dia sentí una cançó
i es ficà en un embolic.

Començà a seguir la veu
a favor del corrent,
el guiava una sirena
que era quasi transparent.

Però en acostar-se a la mar
el cos de la sirena
tot d'una es posà a brillar,
igual com la seua cabellera.

Per què m'has dut ací?
Va preguntar Pit disgustat.
A la mar no tinc amics.
Em sentiré aïllat.

Però mira aquests salmons!
Va dir Lua la sirena.
Són part de la teua família.
No sentes cap pena!

Fill meu, ací per fi!
Sóc ta mare, quant de temps!
I el conte acaba així,
amb aquest feliç retrobament.
FI!

(La resta dels BIBLIONAUTES aplaudix.)

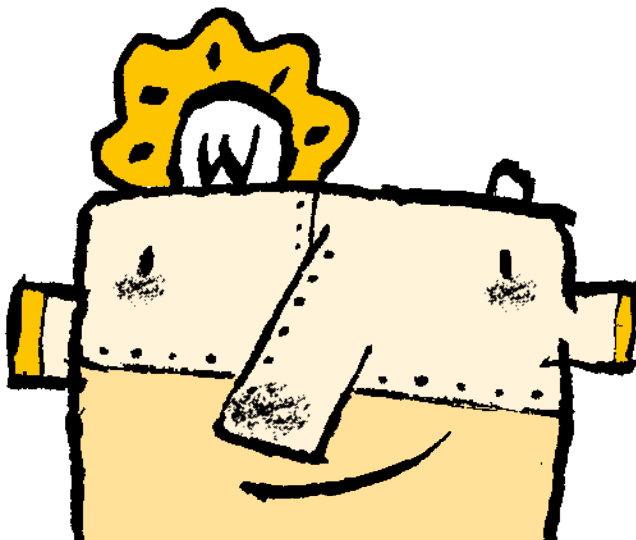
MAGNUS: Molt bé, Pessiguet.

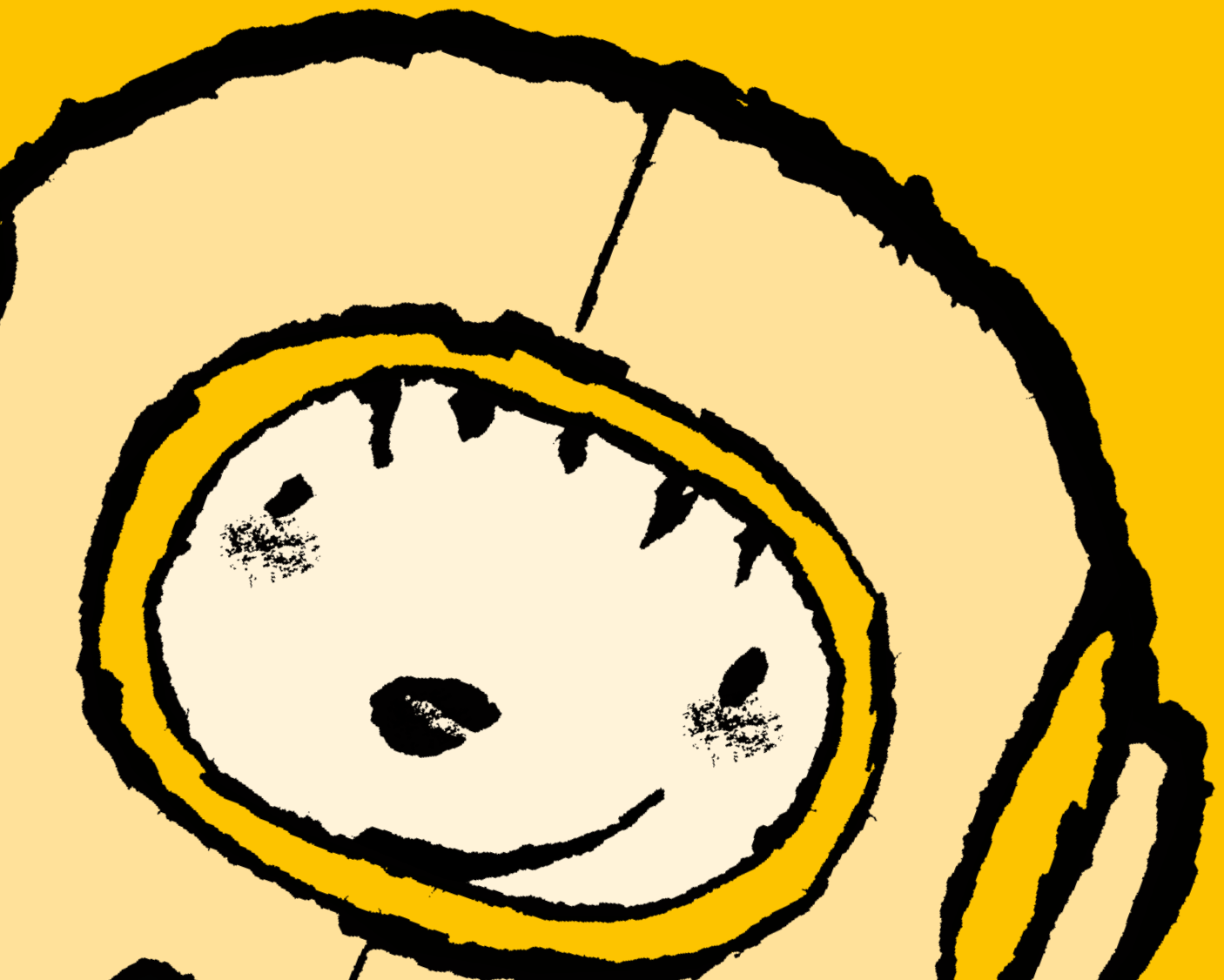
KAPEK: Molt bé.

LUNILA: Molt bé! I ara que tu ens has resumit tan bé tota la història, crec que ja podem dir la frase que pronunciem sempre al final dels nostres viatges. Voleu dir-la amb nosaltres? És molt fàcil: «I conte contat...». Ara, vosaltres:

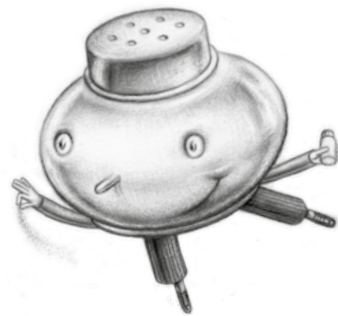
L'ALUMNAT: I conte contat, aquest conte s'ha acabat!

ELS BIBLIONAUTES: Adéééééé!

Vocabulari de Kapek

Per a aclarir amb l'alumnat els dubtes de vocabulari, us suggerim l'ús del ninot del robot Kapek.

Aletes: Apèndix que usen els peixos i altres vertebrats aquàtics per a nadar.

Exemple: *El lluç es va impulsar cap a avant amb les aletes i la cua.*

Paraules relacionades: *aletejar, aleteig.*

Alga: Organisme semblat a una planta però sense teixits vertaders, que viu a l'aigua.

Exemple: *La vora de l'estany estava coberta d'algues.*

Anguila: Peix comestible que s'assembla en la forma a una serp. Viu part de la seua vida al riu i part a la mar, on es reproduïx.

Exemple: *Diuen que aquell lladre s'esmuny com una anguila.*

Ansietat: Estat d'agitació o d'inquietud.

Exemple: *Quan va perdre el tren va patir un atac d'ansietat.*

Aquàtic: Que viu a l'aigua.

Exemple: *Els peixos són animals aquàtics.*

Brànquies: Òrgan respiratori de molts animals aquàtics, entre els quals hi ha els peixos. Està format per làmines que filtren l'aigua per a extraure'n l'oxigen.

Exemple: *Les brànquies del peix eren d'un color roig brillant.*

Bri: Fil o porció de fil.

Exemple: *Intenta enfilar aquest bri a l'agulla.*

Cascada: Caiguda d'aigua d'un riu per un desnivell bruscat del llit.

Exemple: *Al final de la vall, el riu formava una cascada impressionant.*

Corall: Animal invertebrat aquàtic amb un esquelet extern dur i brillant.
Pot viure aïllat o formar colònies.

Exemple: *El peix vivia en un escull de corall.*

Escata: Làmina més o menys rígida que, amb moltes altres de la seua classe, cobrix el cos d'alguns animals, principalment el dels peixos i el dels rèptils.

Exemple: *Aquest peix té escates roges i grogues.*

Paraules relacionades: *escatós.*

Harmoniós: Sonor i agradable a l'orella.

Exemple: *Marta té una veu molt harmoniosa.*

Impulsar: Donar una espenta per a produir moviment.

Exemple: *El peix es va impulsar cap avant amb la cua.*

Paraules relacionades: *impuls, impulsiu.*

Jonc: Planta de tija flexible que viu en llocs humits.

Exemple: *El peix es va quedar atrapat entre els joncs.*

Paraules relacionades: *jonquera.*

Llenguado: Peix marí de cos ovalat i comprimit, amb els dos ulls al mateix costat. És comestible.

Exemple: *De segon plat hi ha filets de llenguado.*

Llúdria: Mamífer carnívor que viu a les ribes de rius i rierols, amb el cos prim, les potes curtes i els dits dels peus units per una membrana.

Exemple: *Aquella jove nada tan bé com una llúdria.*

Medusa: Invertebrat marí de forma acampanada i amb tentacles.

Exemple: *A ma mare, li ha picat una medusa mentre nadava a la mar.*

Melodiós: Que té una melodia dolça i agradable a l'orella.

Exemple: *Escoltava el melodiós cant dels ocells.*

Paraules relacionades: *melodia.*

Pà·lid: Descolorit.

Exemple: *En assabentar-se de l'accident, Pere es va posar molt pà·lid.*

Paraules relacionades: *empal·lidir, pal·lidesa.*

Rajada: Peix marí amb forma de rombe, molt abundant a les nostres costes.

Exemple: *La rajada va passar surant per davall del vaixell.*

Remuntar: Pujar un pendent. Superar algun obstacle o dificultat.

Exemple: *El salmó se sentia massa feble per a remuntar el corrent.*

Paraules relacionades: *remuntada.*

Àrea de Ciències de la natura

A partir de 6 anys

PESSIGUET DE SAL

Per a fer més gustosa la lectura!

ANAYA
www.anayainfantiljuvenil.com